

IN MEMORIAM

Проф. др Митар Миљановић (1937-2013)

.....
 Говор проф. др Бранка Ђерића
 на комеморативној сједници поводом
 смрти проф. др Митра Миљановића,
 одржаној 31. 1. 2013. године
 на Економском факултету Пале.

Тужни скупе,

Припала ми је тешка али часна дужност да данас, овдје пред вама и пред Митровом породицом, говорим на комеморативној сједници поводом смрти проф. др Митра Миљановића, члана нашег колектива, нашег колеге, друга и пријатеља, и то о животном путу, личности и дјелу професора Миљановића. А ваља одмах рећи ово: Митар Миљановић је био једноставан човјек, али добар човјек, патриота и родољуб и велики и плодан научник. Многи телеграми пристигли породици и колективу то, сами по себи, потврђују. Користим ову прилику да се свима Вама захвалим у име нашег колектива и студената Економског факултета што сте, из поштовања према лику и дјелу професора Миљановића, данас присутни на овој комеморацији.

* * *

Проф. др Митар Миљановић, редовни професор Економског факултета Источно Сарајево – Пале, у пензији, преселио се на вјечни починак у четвртак 24. јануара 2013. године у Требињу, гдје је проводио своје мирне, заслужене пензионерске дане. Често је поболијевао у посљедње вријеме. Сахрањен је у свом Љубомиру, свом родном мјесту, крај својих родитеља и предака, у својој родној Херцеговини, коју не само да је много волио него без које ниједног трена није могао.

Професор др Митар Миљановић рођен је 3. септембра 1937. године у Љубомиру код Требиња. У том мјесту је завршио основну школу у четворогодишњем трајању. Државну реалну гимназију у осмогодишњем трајању завршио је у Требињу. Вишу педагошку школу, група српскохрватски језик и југословенска књижевност, завршио је у Сарајеву. У Сарајеву је завршио и факултет, док је постдипломски студиј завршио у Београду. Своју докторску дисертацију бранио је и одбранио на Филозофском факултету у Сарајеву далеке 1975. године и добио научни степен доктора социологије.

Професор Миљановић је изводио наставу у основној школи, у средњој школи, на факултету. Као наставник и директор осмогодишње школе од стране надлежних педагошких служби стално је оцјењиван оцјеном „нарочито се истиче“. Високо је вреднован и његов наставнички ангажман у средњој школи. У универзитетској настави Митар Миљановић се налази од 1968. године, тј. практично од самог момента одбране магистарске тезе. На Економском факултету у Сарајеву г. Миљановић је изабран за доцента 1975. године, а потом и за ванредног и редовног професора истог факултета. Од 1975. године па све до напуштања активне професуре он се стално налази у свим видовима и на свим нивоима наставе на Економском факултету.

Осим наставе на Економском факултету, професор Миљановић је изводио наставу и на Филозофском факултету и на Факултету политичких наука.

Поред наставе социологије на редовном четворогодишњем универзитетском студију, професор Миљановић је деценијама био ангажован и у постдипломској настави. Прије априлског конфликта у БиХ 1992. године, проф. Миљановић је предавао у постдипломској настави на Економском факултету и Факултету политичких наука у Сарајеву. Уз то, био је професор у настави на интердисциплинарном постдипломском студију који је осамдесетих година организовао Универзитет у Сарајеву.

Од самог почетка постдипломске наставе на Економском и Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву проф. Митар Миљановић је укључен у наставни процес.

Прије априла 1992. године често је био ментор у изради магистарских теза на интердисциплинарном постдипломском студију који је организовао Универзитет у Сарајеву. Осим тога, био је члан комисија за израду магистарских теза на том истом студију, као и на Економском факултету у Сарајеву. Прије априла 1992. године био је члан комисије за одбрану докторске дисертације на Економском факултету у Сарајеву.

Након априла 1992. године проф. Миљановић је био ментор за израду докторске дисертације из области социологије на Филозофском факултету у Источном Сарајеву и једне докторске дисертације на Филозофском факултету у Бањој Луци.

Осим побројаног, био је члан комисије и предсједник комисије већег броја магистарских дисертација на Економском и Филозофском факултету у Источном Сарајеву.

Поштовани скупце,

Прије пуних 50 година проф. Миљановић је почео објављивати своје текстове. Прве текстове је објавио у *Гласу Требиња*, *Просвјетном листу* (орган просвјетних радника БиХ) и *Раду* (орган Савеза синдиката Југославије).

Од 1961. године посједује новинарску исказницу *Гласа Требиња*. Од тада проф. Миљановић објављује чланке, приказе и расправе у дневним листовима, ревијама и часописима у БиХ, Србији, Македонији, Хрватској, Црној Гори, Словенији. Његови текстови су објављивани на српском, хрватском, словеначком и македонском језику. Текстови проф. Миљановића објављивани су у многим листовима и часописима, као напр. у *Ослобођењу* (Сарајево), *Делу* (Љубљана), *Јединству* (Приштина), *Вјеснику* (Загреб), *Пољима* (Нови Сад), *Политици* (Београд), *Борби* (Београд) итд. Осим тога, његови текстови објављивани су у *Прегледу* (Сарајево), *Одјеку* (Сарајево), *Опредјељењима* (Сарајево), *Социјализму* (Београд), а ту су још и *Наше теме* (Загреб), *Домети* (Ријека), *Погледи* (Сплит), *Теорија ин пракса* (Љубљана), *Обиљежје* (Приштина), па онда и *Међународна политика* (Београд), *Глас цркве* (Ваљево), *Хришћанска мисао* (Београд), *Нова искра* (Београд), *Нова зора* (Билећа-Гацко) итд.

Поред казаног, радови проф. Миљановића заступљени су у великом броју научних зборника који су објављивани у Сарајеву, Београду, Приштини, Новом Саду, Скопљу, Бањој Луци, Источном Сарајеву и још неким мјестима.

Проф. Миљановић је објавио и написао велики број рецензија и приказа књига и зборника, како прије априла 1992. године, тако и након априла 1992.

Ти текстови су, такође, имали јавну верификацију.

Поштовани скупце,

Проф. Миљановић је у свом радном и животном вијеку објавио 23 књиге. Неки текстови су остали необјављени, а вјерујем да ће и они угледати свјетлост дана у будућем времену. Треба истаћи и то да је он коаутор већег броја универзитетских уџбеника и збирки текстова који су коришћени у универзитетској настави.

Проф. Миљановић је био, између осталог, и главни и одговорни уредник, *Васељене*, часописа Универзитета у Источном Сарајеву. Појавило се 12 бројева тога часописа. Ни главни ни одговорни уредник *Васељене*, нити њени бројни сарадници нису добивали било какав, па и најмањи ауторски хонорар. Проф. Миљановић је још прије априла 1992. године био уредник *Зборника радова* Економског факултета у Сарајеву. Осим тога је уредио и потписао и два броја *Зборника радова* Економског факултета Универзитета у Источном Сарајеву.

Врло је важно истаћи и ово: професор Миљановић је са својим прилозима активно учествовао на бројним научним скуповима у Сарајеву, Цавтату, Охриду, Сплиту, Риједи, Скопљу, Загребу, Суботици, Новом Саду, Приштини, Кумровцу, Требињу, Фочи, Корчули, итд. Лично је и непосредно организовао четири прва научна скупа који су одржани у организацији Универзитета у Источном Сарајеву. Резултати та четири научна скупа су публиковани у одговарајућим зборницима радова.

Професор Миљановић је и прије априла 1992. године био цитиран у релевантним научним изворима. Сам је дошао до сазнања да је до априла 1992. године био цитиран у скоро 70 научних извора. Осим тога, научни радови професора Миљановића изазивали су бројне полемичке реакције у земљи (тада СФРЈ) и иностранству. Примјера ради, наводимо да су своједобно на његов научни рад у *Нашим темама* у истом часопису реаговали истакнути руски научници.

Први наступ проф. Миљановића на позорници модерне друштвене науке био је давне 1970. године. Тада је у читавом тадашњем свијету обиљежавана, на свој начин, стогодишњица Лењиновог рођења (1870–1970). 1970. године у Загребу је био организован међународни научни скуп. Своје прилоге за тај скуп послали су тада најпознатији научници међу којим је био и Ђерђ Лукач. Резултати тог скупа публиковани су касније у књизи *Лењин–изван митова* (I и II том). У тој публикацији заступљен је и проф. Миљановић. Др Миљановић је био активан судионик међународних научних скупова који су се под називом „Социјализам у савременом свијету“ одржавали у Цавтату, као и међународних скупова на Корчули.

Миљановићеве књиге се налазе у познатим свјетским библиотекама.

Напоменућемо и то да је 3. марта 1992. године проф. Миљановић напустио Сарајево у које је дошао у својој 19. години и за које се, тако је он мислио, трајно везао. Говорио нам је да послје примјене Дејтона, тј. након 1995. године, није у свом великом стану (93 м²), ни у великом кабинету на Економском факултету у Сарајеву, затекао ниједан папирић, а поготову ниједан рукопис од којих су неки били припремљени за штампу.

Проф. Миљановић је у својој каријери универзитетског дјелатника обављао многобројне функције. Био је у више наврата шеф катедре за право и социологију, те замјеник предједника Савјета Факултета. Два пута је биран за декана Економског факултета. Био је први проректор универзитета, који се сада (у почетку се звао Универзитет у Сарајеву Републике Српске, а потом Универзитет у Српском Сарајеву) назива Универзитет у Источном Сарајеву. Дао је значајан допринос и обнови Српског културног и просвјетног друштва „Просвета“ у Сарајеву.

Посебно ваља истаћи да је у част професора Миљановића приређена једна публикација, у цјелини посвећена тридесетогодишњици његовог наставног и научног рада. У тој публикацији заступљени су Срби, Бошњаци, Хрвати..., филозофи, теолози, социолози, професори универзитета из Новог Сада, Бихаћа, Сарајева, Мостара, Источног Сарајева, Бање Луке. Публикација се зове „Професор др Митар Миљановић, поводом тридесет година научног рада“ (зборник специјално написаних текстова).

Библиографски опус професора Миљановића чине многе књиге, као што смо већ навели, од којих ћемо за ову прилику навести:

- *Чему синдикати?*, „Комунист“, Београд;
- *Дјелатност и развој синдиката у социјалистичкој Југославији*, „Ослобођење“, Сарајево;
- *Развој синдиката у БиХ*, „Ослобођење“, Сарајево;
- *Савремено схватање социјализма у совјетском марксизму* – едиција Наука, „Свјетлост“, Сарајево;
- *На путевима савременог социјализма*, „Веселин Маслеша“, Сарајево;
- *Раднички покрет и прогресивне снаге у савременом свету*, „Борба“, Београд;
- *Хтјења и остварења социјализма*, Сарајево, 1992;
- *Социологија*, избор текстова, Економски факултет, Сарајево, коаутор;
- *Синдикални покрет у БиХ 1905–1975. године*, Вијеће Савеза синдиката БиХ, коаутор;
- *Марксизам и социјалистичко самоуправљање*, универзитетски уџбеник, коаутор, „Веселин Маслеша“, Сарајево;
- *Синдикални покрет у савременом свијету*, Вијеће Савеза синдиката БиХ.

Након априла 1992. године написао је и објавио (издвајамо само неке наслове):

- *Љубомиру са оданошћу*, Завод за уџбенике РС, Српско Сарајево, 1996;
- *Српске теме*, „Ослобођење“, Српско Сарајево, 1996. године;
- *Од дипломског рада до доктората*, Економски факултет, Пале, 1999. године;
- *Једна „ЛЕГЕНДА“ у свјетлу савремености*, „Бели анђео“, Шабац, 2000. године;
- *Јуче, данас, сјутра*, „Свет књиге“, Београд, 2003. године;
- *Босна и Херцеговина – једна, двије или више истина*, Завод за уџбенике и наставна средства РС у Источном Сарајеву, 2004. године;
- *Љубомиру с љубављу*, Завод за уџбенике РС у Источном Сарајеву;
- *NOVA ET VETERA*, DIS Company, Пале, 2004. године;
- *AUDIATUR EL ALTERA PARS*, „Графокомерц“, Требиње, 2007. године.

Поштовани скупце,

Онај ко добро зна професора Митра зна да се он борио за опште и универзалне вриједности, за општи напредак и напредак школства, као и за развој Републике Српске у дејтонској, дакле, децентрализованог Босни и Херцеговини.

Професор др Митар Миљановић је био својеврсни бренд нашег факултета и бард књиге и науке. Мало је факултета који су се могли похвалити човјеком таквог волумена читања, радијуса спознаје и мисаоног кретања и интелектуалног интереса. Био је жива и, рекао бих, занимљива енциклопедија, најпросто компјутер. Памтио је многе детаље, које је само он знао да запази и скенира.

Волио је књиге и никад му их није било доста. Сретали смо га свакодневно с великом торбом књига и још покојом дебелом испод мишке. Волио је да буде добро обавијештен и да зна шта мисли, рецимо, Мухамед, Фрањо, Исак и/или Јово, шта мисли народ, шта кажу анкете, пописи, анализе... Уз књиге, понекад би, кад би се већ упутио ка свом радном мјесту, теглио и своју малу потрџабл писаћу машину, мислим, марке „Олимпија“. Кажем „мислим“, јер нисам баш сигуран. То боље зна Свјетлана из благајне, јер му је мијењала траку на писаћој машини.

Живио је мирно, скромно и радно на Палама, последије напуштања Сарајева 1992. године, подржаван и вољен од своје дјеце и своје Босе, која је чинила све да њен Митар буде насмијан, сретан и оран за читање и писање и свакодневни рад. Није њему било лако, као Љубомирцу и Херцеговцу из Ниске Херцеговине, навикнути се на Пале. Али одговорност за младе нараштаје, потреба да се они нормално школују и развијају на факултетима који су државним декретима брзо основани, учинили су да се овај дични Херцеговац брзо прилагоди и максимално ангажује на Палама на просвјетитељским народним пословима. Потврђивала се из дана у дан она народна: „У добру је лако добар бити, на муци се познају јунаци“.

Биће упамћен као успјешан декан Економског факултета у Источном Сарајеву на Палама, када се на факултет уписивало и по 250 студената прве године студија, стотине постдипломаца и хиљаду других студената.

Допустите ми једну личну опсервацију која, мислим, неће звучати превише емотивно. Наиме, проф. Миљановић је иескривено давао подршку мени, а и другим својим и мојим младим колегама који су жељели напредовати, уз свој рад и своју муку. И то је охрабривао и причао на мјестима гдје се могла очекивати за њих подршка и помоћ, и јавно се залагао за подршку младим вриједним људима. Зар је могло бити бољег начина за јачање самопоуздања и формирање карактера код тих младих људи и веће помоћи и подршке? Позивао нас је на приватна ћаскања и дружења и учио нас лакоћи разговора и потреби да се у времену тешкоћа мало ослонимо и на себе (шалио се), на хумор и смијех. И онда би причао многе згоде и незгоде, догдовштине и поучне животне приче. Био је свестран и отворен за многе теме нарочито оне из политикономије, социологије, филозофије, религије, историје...

Имао је огромно знање, али и истраживачку страст и радну енергију.

Социолошка и политолошка истраживања и област културе су били његово животно послање, његова животна мисија. Деценијама је у тим научним подручјима својим студентима био мјера, односно сваког поштовања и дивљења достојан професор.

Драги пријатељи,

Болно је сазнање да неће бити више с нама научник тако оштрог пера, големог знања и предавачког искуства, какав је био професор Миљановић. Све до последњег дана интересовао се за своје другове, колеге и пријатеље, за напредак своје бивше куће – Економског факултета, студенте и студије, универзитетска гибања. Нико није знао тако као он „гађати у сриду“, како би рекли Далматинци, кад би постављо питања, а постављао их је једноставно, пречице, легано... што могу чинити само културни, начитани, мудри и добро упућени људи.

Веселио га је сваки напредак сваког нашег човјека и сваког од наших народа. Цијенио је свакога и није се дао да га било какве нечастиве силе увуку и употријебе против других људи. Такав став и држање имао је у свему. Живио је по начелима непосредности, једноставности, отворености, те скромности, мирноће и љубави према другима, дајући примјер за друге и млађе. Волио се дружити с младим, паметним и свјетским људима и пријатељевати, уз кафу, с нашим радницама: покојном Радом, Петром и Цецом.

Драги Мићо био је и остао дио свих нас, дакле дио колектива Економског факултета на Палама. А већ је 38 година само нашег, мог и његовог, заједничког рада и дружења. Много смо од њега ми, и старији и млађи, иаучили о животу, вредноћи, трпеливости, отпору и издржљивости, науци, социолошким темама, преданости, и да не редам више. Мало је оних који су тако лијепо и лако писали, али и били спремни многе почастити примјерцима својих књига и дјела.

Живио је један живот по својој мјери, као свој на своме. Ни богат ни сиромашан.

* * *

Драги професоре Митре Миљановићу,

Умирало се и досада и настављало живјети на основу свога одрађеног рада и својих дјела... А ти си, уз све то, отишао са овог свијета поштован и вољен од својих другова, пријатеља и хиљада студената, настављајући да живиш у њиховим срцима, сјећањима и успоменама.

Хвала ти за другарство и пријатељство, за одговорност, људскост и мудрост, и све остало чему си нас учио.

Мирно сањај. Сјећање на тебе остаће нам у вјечној успомени.

Нећемо те виђати, слушати, али нећемо те хтјети нити моћи заборавити.

Нека ти је вјечна слава и хвала.